

جامعة
المصطفى
العالمية

صَلَّى
عَلَيْهِ
وَالِه

Al_Mustafa International University

مشخصات کلی، جدول عناوین و سرفصل دروس
دوره کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصل اول: مشخصات کلی

فصل اول: مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی

جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية

تعریف:

دوره کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی دوره‌ای است تخصصی که طی آن دانش‌پژوهان به طور عمیق با دروس مربوطه آشنا شده و در پایان دوره، موفق به اخذ مدرک کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی تربیتی می‌گردند.

اهمیت و ضرورت:

روانشناسی تربیتی دانش مربوط به شرایط، عوامل و موانع، اصول و نظریه‌های یادگیری و نیز ویژگی‌ها و خصوصیات یادگیرندگان است و امر یادگیری نیاز پیوسته و دائمی انسان است و هیچ فرد و جامعه‌ای در خلال حیات خود بی‌نیاز از آن نیست. این امر بویژه در جامعه اسلامی و در میان مسلمانان که پیرو دین دانش‌طلب و دانش است یعنی اسلام که داعیه جهانی بودن را دارد از اهمیت بیشتری برخوردار است. از این رو برای دانش‌پژوهان غیرایرانی که با هدف فراگیری آموزه‌های اسلامی و بکارگیری آن‌ها در عرصه تعلیم تربیت اسلامی کشورهای متبوعشان، به ایران اسلامی هجرت کرده‌اند، آشنایی با آموزه‌های روانشناسی تربیتی و بکارگیری آن‌ها در عرصه تعلیم و تربیت اسلامی امری بایسته و ضروری می‌نماید.

اهداف:

شناخت تحلیلی و کسب تخصص لازم در حیطه مسائل روانشناسی تربیتی؛
زمینه‌سازی و ایجاد توانایی تحقیق بنیادی و کاربردی در زمینه روانشناسی تربیتی؛
زمینه‌سازی و ایجاد توانایی تدریس در رشته روانشناسی تربیتی؛
بکارگیری و استفاده از آموزه‌های روانشناسی تربیتی برای تدریس موفق در زمینه علوم اسلامی؛
تربیت کارشناس ارشد در رشته روانشناسی تربیتی؛
زمینه‌سازی برای ورود دانش‌پژوهان به دوره دکتری.

پذیرش:

دانش‌پژوهان این دوره از بین فارغ التحصیلان دوره‌های کارشناسی رشته مربوط انتخاب می‌شوند.
تبصره: در صورتی که طلاب رشته‌ای دیگر بخواهند در کارشناسی ارشد رشته‌ی دیگر شرکت کنند باید پیش‌نیازهای لازم را بگذرانند

طول دوره و شکل آن:

طول دوره کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی (اعم از دروس حوزوی و تخصصی) ۸ نیمسال تحصیلی و تعداد واحدهای آن ۶۴ به علاوه برخی واحدهای پیش‌نیاز می‌باشد که در هر نیمسال حداقل ۱۰ و حداکثر ۱۴ واحد تدریس می‌گردد.
هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت و هر واحد عملی ۳۲ ساعت است.
دانش‌پژوهان در پایان دوره، پایان‌نامه‌ای به ارزش ۴ واحد ارائه می‌دهند.

تعداد و نوع واحدهای درسی:

ردیف	محورهای دروس	تعداد واحد
۱	دروس حوزوی	۳۲
۲	دروس تخصصی	۲۸
۳	پایان نامه	۴
	جمع کل	۶۴

نقش و توانایی:

دانش پژوهان فارغ التحصیل این رشته قادر خواهند بود تا در مراکز آموزشی اعم از حوزوی و غیرحوزوی به عنوان کارشناس آموزشی و نیز معلم و مربیان پرورشی و مشاوران تحصیلی مشغول به خدمت گردند. علاوه بر این با توجه زمینه پژوهشی که در فارغ التحصیلان این رشته فراهم شده آنان قادر خواهند بود که برخی پژوهش‌های مربوط به یادگیری و به طور کلی تحقیقات آموزشی را به انجام برسانند.

فصل دوم:

جداول دروس

الف) جدول دروس عمومی حوزوی رشته برنامه ریزی آموزشی و درسی:

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	فقه (۱)	۳	۴۸	۴۸	-		
۲	فقه (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۱)	
۳	فقه (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۲)	
۴	اصول	۳	۴۸	۴۸	-		
۵	کلام تطبیقی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۶	کلام تطبیقی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	کلام تطبیقی (۱)	
۷	فلسفه اسلامی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۸	فلسفه اسلامی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فلسفه اسلامی (۱)	
۹	فلسفه اسلامی (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	فلسفه اسلامی (۲)	
جمع کل		۲۰	۳۲۰	۳۲۰	-		

ب) جدول دروس حوزوی اختصاصی رشته روانشناسی تربیتی:

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	فقه الحدیث	۲	۳۲	۳۲	-		با تأکید بر نهج البلاغه و روایات تربیتی
۲	تفسیر آیات تربیتی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۳	تفسیر آیات تربیتی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-		
۴	فلسفه اخلاق	۲	۳۲	۳۲	-		
۵	رویکردها در تربیت اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-		
۶	سمینار در تعلیم و تربیت اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-		با تأکید بر چالشهای فراروی تعلیم و تربیت اسلامی
جمع کل		۱۲	۱۹۲	۱۹۲	-		

ج) جدول دروس تخصصی مقطع کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی تربیتی:

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	روان‌شناسی تربیتی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	روانشناسی رشد	
۲	روان‌شناسی تربیتی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	روانشناسی تربیتی ۱	
۳	نظریه‌های تحولی (رشد) با نگرش اسلامی	۳	۴۸	۴۸	-	روانشناسی رشد	
۴	نظریه‌های یادگیری کاربردی	۳	۴۸	۴۸	-	روانشناسی یادگیری	
۵	روان‌سنجی	۲	۳۲	۳۲	-	آمار استنباطی	
۶	اصول و روش‌های ارزشیابی آموزشی	۲	۳۲	۳۲	-	آمار استنباطی	
۷	روش‌های تغییر و اصلاح رفتار	۲	۳۲	۳۲	-	روانشناسی یادگیری	
۸	روان‌شناسی شخصیت با نگرش اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-	مبانی تربیت اسلامی	
۹	مشاوره و راهنمایی تحصیلی	۲	۳۲	۳۲	-	روانشناسی تربیتی	
۱۰	انسان‌شناسی تطبیقی	۳	۴۸	۴۸	-		
۱۱	مبانی تربیت اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۲	روش‌شناسی تحقیق در تربیت اسلامی	۳	۴۸	۴۸	-	روش‌های تحقیق پیشرفته	
۱۳	پایان نامه‌ها	۴	۱۲۸	-	۱۲۸		
جمع کل		۳۲	۵۷۶	۴۴۸	۱۲۸		

د) دروس پیش‌نیاز:

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	آمار استنباطی	۳	۶۴	۳۲	۳۲	آمار توصیفی	
۲	روش‌های تحقیق پیشرفته	۳	۶۴	۳۲	۳۲	روش تحقیق مقدماتی	
۳	زبان تخصصی	۲	۳۲	۳۲	-	زبان عمومی	
جمع کل		۸	۱۶۰	۹۶	۶۴		

فصل سوم:
سرفصل دروس

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی نیمه استدلالی با مشترکات عقود.

سرفصل دروس:

کلیات

- حقیقت ملک و مال و اقسام هر یک
- حق و حکم و اقسام هر یک
- شرط و اقسام آن
- مفهوم و ماهیت شرط
- اقسام شرط
- شرایط صحت شرط
- احکام شرط صحیح و فاسد
- لزوم وفا به شرط و ادله آن
- مفهوم عقد و تقسیمات آن
- مفهوم عقد و تطور آن
- عقد لازم و جایز
- عقد معاوضی و غیرمعاوضی
- عقد مسامحی و مغابنی
- عقد عهدی و تملیلی
- آزادی عقود
- توقیفی بودن یا آزادی عقود
- آراء فقها در مسأله
- منشأ اختلاف و ادله هر کدام

مشترکات قراردادها (عقود)

- رکن عقد و احکام آن
- اراده و اجزای آن
- اعلام اراده
- اعلام اراده با الفاظ
- اعلام اراده بوسیله فعل
- اعلام اراده بوسیله نوشته
- اعلام اراده بوسیله اشاره
- اعلام اراده بوسیله سکوت
- ایجاب و احکام آن

- تعریف خصوصیات ایجاب
- ایجاب عام و مصادیق آن
- ایجاب ملزم
- زوال ایجاب
- قبول و احکام آن
- تعریف قبول
- ویژگی‌های قبول
- تمایز ایجاب و قبول و توالی آن دو و تقدیم قبول بر ایجاب
- زوال قبول
- رکن متعاقدين و احکام آن
- اهلیت طرفین قرارداد (بلوغ و رشد)
- قصد طرفین قرارداد
- اختیار طرفین قرارداد
- رضایت طرفین قرارداد
- مالک بودن یا مأذون بودن
- رکن عوضین
- مال و ملک بودن
- طلق (آزاد) بودن
- (طرح مبحث بیع وقف)
- قدرت بر تسلیم
- علم به مقدار عوضین

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- درسنامه فقه؛ متن جامعه المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ العالمية

فرعی:

- فقه العقود؛ سیدکاظم حسینی حائری
- الدروس التمهيدية؛ ايروانی
- فقه الامام الصادق؛ مغنیه
- شرايع الاسلام؛ محقق حلّی
- الروضة البهيّة؛ شهيد ثانی
- كتاب البيع؛ امام خمینی (ره)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فقه (۱)

هدف: آشنایی نیمه استدلالی با قراردادهای مشخص انتقالی.

سرفصل دروس:

- بیع و انواع آن و مسائل مستحدثه مربوط به بیع
- حقیقت بیع
- انواع بیع
- احکام خاص بیع
- مسائل مستحدثه در بیع مانند: خرید و فروش اعضای بدن، خرید و فروش خون، بیع متقابل، خرید و فروش اسکناس، بیع با ثمن شناور، بیع شرط و...
- اجاره و احکام خاص و مسائل مستحدثه آن
- حقیقت اجاره و مشروعیت آن و تفاوت آن با بیع
- انواع اجاره
- حقیقت اجاره
- احکام مستحدثه در اجاره مانند: اجاره رحم، اجاره به شرط تملیک، سرقتی

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- درسنامه فقه؛ متن جامعه المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ العالمية

فرعی:

- فقه العقود؛ سیدکاظم حسینی حائری
- الدروس التمهيدية؛ ايروانى
- فقه الامام الصادق؛ مغنيه
- شرايع الاسلام؛ محقق حلى
- الروضة البهيّة؛ شهيد ثانى
- كتاب البيع؛ امام خمينى (ره)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی و قواعد و نظریه ی جدید دانش اصول فقه در حدّ حلقه ی دوم و کشف ارتباط میان قواعد و فن استنباط احکام شرعی.

سرفصل دروس:

تمهید

- تعریف علم الاصول

- موضوع علم الاصول و فائده

- الحكم الشرعی و تقسیمه

- حجیة القطع

- خصوصیات القطع

- منجزیة و معذریة القطع

- القطع الطریقى و الموضوعى

- الادلة (المحرزة و الاصول العملية)

- تحديد المنهج فى الأدلة و الأصول طبق مسلك حق الطاعة

- تحديد المنهج فى الأدلة و الأصول طبق مسلك قبح العقاب بلا بیان

- الادلة المحرزة

- تقسیم البحث فى الأدلة المحرزة و بیان الأصل عن الشكّ فى الحجیة

- مقدار ما یتثبت بالأدلة المحرزة

- الأدلة المحرزة، الدلیل الشرعی

- مقدمة تحديد دلالات دلیل الشرعی اللفظى و غیر اللفظى

اولا: الدلیل الشرعی اللفظى، التصورى و الظهور التصدىقى علاقة الوضع بهما، الوضع التعیینى و التعینى، علامات

الحقیقة و الظهور المجاز، تصنیف اللغة و دلالة الخاصة و المشتركة، الأمر و النهی، الاحتراز فى القیود، الاطلاق و انواعه

و التقابل بینه و بین التقیید، بعض التطبيقات لقرينة الحكمة، العموم، تعریفه، أدواته و نحو دلالتة، المفاهیم، تعریف المفهوم و

ضابطه، مفهوم الشرط و الشرط المسوّق لتحقيق الموضوع، مناسبات الحكم و الموضوع

ثانياً: الدليل الشرعي غير اللفظي: دلالة السكوت و التقرير، السيرة، اثبات صغرى الدليل الشرعي، وسائل الاثبات الوجداني، التواتر، الاجماع، سيرة المتشرعة و العقلاء، وسائل الاثبات التعبدى، ادلة اثبات حجية خبر الواحد و نفيها، تحديد دائرة الحجية، اثبات حجية الدلالة فى الدليل الشرعي، دليل حجية الظهور و موضوعها، ظواهر الكتاب الكريم - الادلة المحرزة، الدليل العقلى:

- قاعدة استحالة التكليف بغير المقدور، زمان الوجوب و الواجب، اخذ العلم للحكم فى موضوع الحكم، اشتراط التكليف بالقدرة بمعنى آخر، بحث الترتب، اقتضاء الحرمة للبطلان، حجية الدليل العقلى - الاصول العملية:

- القاعدة العملية الأولية فى حالة الشك، القاعدة العملية الثانوية فى حالة الشك (الاعتراضات على أدلة البرائة، تحديد مفاد البرائة)، قاعدة منجزية العلم الاجمالى - الاستصحاب: تعريفه، ادلته، اركانه و تطبيقاته (الاستصحاب فى حالات الشك السببى و المسببى)

منابع پيشنهادى:

اصلى:

- حلقات الثانية؛ شهيد صدر، به همراه تقريرات درس خارج ايشان توسط آيت ... شاهرودى و سيد كاظم حائرى

فرعى:

- اصول فقه؛ مظفر

- شرح الاصول؛ محمد صنقور، باقر ايروانى

- حاشيه سيد على اكبر حائرى بر حلقات شهيد صدر(ره)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مسایل کلامی مذاهب اسلامی به صورت مقارنه‌ای.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف کلام، کلام تطبیقی، مذاهب اسلامی و تبیین پیشینه‌ی کلام مقارنه‌ای و...)

- توحید و صفات:

- معنی شناسی صفات خداوند

- توحید صفاتی (عینیت یا زیادت صفات با ذات)

- توحید و شرک در الوهیت

- توحید و شرک در عبادت

- عدل الهی:

- عدل الهی در دیدگاه مذاهب اسلامی

- قضا و قدر الهی

- جبر و اختیار

- بدا در کتاب و سنت

- نبوت و امامت:

- عصمت پیامبران

- نصب وصی و جانشین از سوی پیامبر اسلام «صلی الله علیه وآله»

- امامت (از اصول دین یا فروع دین بودن)

- مصادیق اثنا عشر خلیفه

- مهدویت در اسلام

- معاد:

- برزخ

- شفاعت

- خلود در جهنم

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- کلام تطبیقی؛ علی ربّانی گلپایگانی (متن جامعه‌المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیة)

فرعی:

- الإلهیات؛ استاد سبحانی
- مقالات الإسلامیین؛ اشعری
- المطالب العالیة؛ فخر رازی
- الملل و النحل؛ شهرستانی
- بحوث فی الملل و النحل؛ سبحانی

راه کارهای اجرایی درس:

- معرفی متون قداماء در ارتباط با موضوع هر جلسه
- ارایه‌ی پژوهش از سوی دانش پژوهان
- واگذاری مطالعه‌ی امور مقدماتی هر موضوع به دانش پژوهان
- جمع بندی مباحث و ارایه‌ی رأی مختار از سوی استاد در هر جلسه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام تطبیقی (۱)

هدف: آشنایی با مباحث کلامی مقارنه‌ای بین ادیان و موضوعاتی از مسایل جدید کلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات (معرفی مسائل مشترک بین ادیان به ویژه دین اسلام و مسیحیت، محدوده‌ی مقارنه‌ای بودن موضوعات، روش اراییه‌ی مباحث تطبیقی و...)
- برخی از مسایل جدید کلامی در دیدگاه متکلمان ادیان:
 - تعریف دین
 - خاستگاه دین
 - عقل و دین
 - زبان دین (زبان دینی)
 - پلورالیزم (کثرت‌گرایی دینی)
- برخی از براهین خداشناسی در دیدگاه متکلمان ادیان:
 - برهان صدیقین و برهان وجودی
 - برهان نظم
 - برهان فطرت و اجماع عام
 - برهان امکان و وجوب

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- کلام تطبیقی؛ عزالدین رضانژاد (متن جامعه‌المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ العالمية)

فرعی:

- فلسفه دین؛ علامه جعفری (ره)
- فلسفه دین؛ آیه الله جوادی آملی
- مسایل جدید کلامی؛ آیه الله جعفر سبحانی
- فلسفه دین؛ جان هیک
- علم و دین؛ ایان باربور
- عقل و اعتقاد دینی؛ مایکل پترسون و دیگران
- کلام جدید؛ خسروپناه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی فراگیران با فلسفه اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- احکام کلی وجود
- فی ان الموجود مشترك معنوی
- اصالة الوجود و اعتبارية الماهية
- ان الوجود حقيقة مشككة
- وجود مستقل و رابط
- فی مواد القضايا (الوجوب و الامكان و الامتناع)
- كل مفهوم مفروض اما واجب و اما ممتنع و اما ممكن
- فی انقسام كل من المواد الثلاث الى ما بالذات و ما بالقياس الى الغير الا الامكان
- فی حاجة الممكن الى العلة
- ان الممكن محتاج الى العلة بقاء كما انه محتاج اليها حدوثاً
- علت و معلول
- اثبات العلية و المعلوليه و انها فی الوجود
- فی انقسامات العلة
- فی وجوب وجود المعلول عند وجود علته التامة ...
- ان الواحد لا يصدر عنه الا الواحد
- فی العلة الفاعلية
- فی اقسام العلة الفاعلية
- انه لا مؤثر فی الوجود بحقيقه معنى الكلمة الا الله سبحانه
- فی العلة الغائية و اثباتها

منابع پیشنهادی:

- نهاية الحكمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی درس:

- متناسب با بحث های مطرح شده در کلاس انجام تحقیقات از ناحیه دانشجویان ضروری است.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی (۱)

هدف: آشنایی فراگیران با فلسفه اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- فی قوه و فعل
- حدالحركة و ما تتوقف علیه
- فی انقسام التغير
- فی المقولات التي تقع فيها الحركة
- وقوع الحركة فی مقولة الجواهر ...
- عقل و عاقل و معقول
- فی تعريف العلم و انقسامه الاولي
- فی اتحاد العالم بالمعلوم
- تقسيم العلم الحصولي الى تصور و تصديق
- تقسيم العلم الحصولي الى بديهي و نظري
- فی العالم الحضوری و انه لا يختص بعلم الشئ بنفسه

منابع پیشنهادی:

- نهاية الحكمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی درس:

متناسب با بحث‌های مطرح شده در کلاس انجام تحقیقات از ناحیه دانشجویان ضروری است.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی (۲)

هدف: آشنایی فراگیران با فلسفه اسلامی.

سرفصل دروس:

- الهیات بالمعنی الاخص
- فی اثبات الوجود الواجبی
- فی بعض آخر مما اقيم على وجود الواجب (تعالی) من البراهین
- فی ان الواجب لذاته ماهیة له
- فی ان الواجب (تعالی) بسیط غیر مرکب من اجزاء خارجیة و لا ذهنیة
- فی توحید الواجب لذاته و انه لا شریک له فی وجوب الوجود
- فی توحید الواجب لذاته فی ربوبیته و انه لاربّ سواه
- فی ان الواجب بالذات على وجه کلی و انقسامها
- فی الصفات الذاتیة و أنّها عین الذات المتعالیة
- فی الصفات الفعلیة و أنّها زائدة على الذات
- فی علمه (تعالی)
- فی العنایة و القضاء و القدر
- فی قدرته (تعالی)
- فی ان الواجب (تعالی) مبدأ لكل ممکن موجود و هو المبحث المعنون عنه بشمول ارادته للافعال
- فی حیاته (تعالی)
- فی الارادة و الكلام
- فی العنایة الالهیة بخلقه و أنّ النظام الکنونی فی غایة ما یمکن من الحسن و الاتقان
- فی الخیر و الشر و دخول الشر فی القضاء الالهی

منابع پیشنهادی:

- نه‌ایة الحکمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی درس:

متناسب با بحث‌های مطرح شده در کلاس انجام تحقیقات از ناحیه دانشجویان ضروری است.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: کلیات حدیث

هدف: آشنایی با معیارهای فهم حدیث و معیارهای نقد آن و چگونگی استفاده از احادیث در زمینه تعلیم و تربیت.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف، اهمیت، هدف، پیشینه و انواع)
- منابع درایة الحدیث
- قواعد فهم حدیث (فهم مفردات، فهم ترکیبات)
- موانع فهم حدیث
- تعارض احادیث و روش‌های ص آن
- معیارهای نقد حدیث (نقد درونی و نقد بیرونی)
- مفاهیم (تربیت، تزکیه، جهاد بانفس و ...)
- مبانی تربیت (جبر و اختیار، اراده انسان، کرامت انسان و ...)
- غایت و اهداف تعلیم و تربیت
- عوامل مؤثر بر تعلیم و تربیت (درونی، بیرونی)
- مراحل تعلیم و تربیت
- موانع تعلیم و تربیت

منابع پیشنهادی:

- روش فهم حدیث، عبدالهادی مسعودی
- علامه طباطبایی و حدیث، شادی نفیس
- تقدالحدیث فی علم الدرایه و الروایه، حسین الحاج حسن
- دروس فی علم الدرایه، سید رضا مؤدب
- نگاهی دوباره به تربیت اسلامی ج(۱)، خسرو باقری
- درآمدی به فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه)
- مراحل تعلیم و تربیت، محسن شکوهی

راه‌کارهای اجرایی درس:

- ابتدا مطالب روشی فقه و الحدیث ارائه می‌شود سپس مباحث محتوایی رشته بر اساس تطبیق قواعد بر مصادیق روایی استخراج و استنباط می‌گردد.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با آیات تربیتی قرآن کریم و تفسیر آنها.

سرفصل دروس:

- مفاهیم (تربیت، تزکیه، جهاد با نفس، هدایت و ...)
- مبانی تربیت (جبر- اختیار، سرشت انسان [حقیقت انسان]، اراده خداوند، اراده انسان و کرامت انسان)
- غایت تربیت (بقاءالله، خلیفهالله، مقام رضوان، مقام عظیم، مقام محسنین، مقام محمود و ...)
- عوامل مؤثر بر تربیت:
- درونی (توارث، اراده، تنبه، ایمان به خدا و قیامت، احساس خوف و رجاء، استغنا و ...)
- بیرونی (پیشینه خانوادگی [آباء و اجداد]، امر به معروف و نهی از منکر، ثواب و عقاب [کیفر و جزاء دنیوی و اخروی]، مواجهه با حوادث [حکایتها و سرگذشتها]، حاکمان و صاحبان قدرت سیاسی و مالی، ایامالله، آزمایش و ابتلاء)
- زمینه‌ای (درک شعور جهان، مکانها و موقعیتها، وسوسه‌های جنّی و انسی)
- روشهای تربیتی (آموزش و تبلیغ، پاداش و تنبیه، دعا، استغفار و توبه، اقامه نماز [یومیه، نوافل، خوف، شکر و جمعه]، روزه، عبرت‌آموزی، فکر و تعقل، کار و تلاش، هجرت [سیر در آفاق و انفس]، عبادت، ذکر، قانع‌سازی و استدلال، وعظ و خطابه و ...)

منابع پیشنهادی:

- تفسیرالمیزان؛ علامه طباطبایی (ع)
- تفسیر نمونه؛ جمعی از نویسندگان
- تفسیر نور؛ محسن قرائتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: تفسیر تربیتی (۱)

هدف: آشنایی با آیات تربیتی قرآن کریم و تفسیر آنها.

سرفصل دروس:

- ویژگی‌های تربیت یافتگان [مؤمنین] (علم، عفو، دوستی، راستگویی، زهد، زینت، سلام، شکر، صبر، انفاق، صلح رحم [به خصوص نیکی به والدین]، عبادت، عدالت، احساس مسئولیت، مشورت، احسان، اخلاص، ادب، ایثار، برادری و اخوت، تواضع، توکل، خشوع و تضرع در برابر خدا، شرح صدر، مجاهده و ...)
- ویژگی‌های تربیت نیافتگان [صفاتی که مومنین باید از آن اجتناب کنند] (جدال و نزاع، اسراف، ظلم، بخل، تکبر، دروغ، حرص، حسد، کتمان حق، تکیه به غیر خدا، قعود و بی‌تحرکی، جهل، عُجب، رشوه خواری، ریا، نژاد پرستی، نفاق، هوای نفس، تسویل نفس، تهمت، غیبت، افتراء، هوا پرستی و ...)
- اسوه‌ها [مثبت] (ابراهیم علیه السلام، پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله، آسیه علیها السلام، مریم علیها السلام و ...)
- نمونه‌های منفی (فرعون، قارون، ابولهب، برصیصا و ...)

منابع پیشنهادی:

- تفسیرالمیزان؛ علامه طباطبائی رحمته الله
- تفسیر نمونه؛ جمعی از نویسندگان
- تفسیر نور؛ محسن قرائتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز:

هدف: آشنایی با مهمترین مباحث فلسفه اخلاق با تکیه بر دیدگاه اندیشمندان مسلمان.

سرفصل دروس:

- مباحث کلی:

- تعریف لغوی و اصطلاحی اخلاقی

- تعریف فلسفه اخلاق با توجه به انواع پژوهش‌های اخلاقی شامل: توصیفی، هنجاری و فرا اخلاقی.

- مباحث تصویری:

- مفاهیم اخلاقی:

- مفاهیم ارزشی؛ خوب، بد، درست و نادرست، معنای ارزش و مفهوم آن؛ باید، نباید، وظیفه،

مسئولیت و تکلیف، چیستی ارزش و منشأ آن

- مفاهیم الزامی (معنا، چیستی، منشأ)

- ارتباط مفاهیم ارزشی و الزامی

- دیدگاه اندیشمندان و عالمان اخلاق اسلامی درباره ارزش، انواع آن و ارزشهای اصلی و فرعی

- مباحث تصدیقی:

- تعریف گزاره اخلاقی

- گزاره‌های اخلاقی (اخباری یا انشایی؟):

- امر گرایی، احساس گرایی، توصیه گرایی، نظریه اعتبارات و نظریه مختار

- اطلاق و نسبیت اخلاق:

- معنای اطلاق و نسبیت

- انواع نسبیت (توصیفی، هنجاری و فرا اخلاقی)

- مکاتب نسبیت گرا (لذت گرایی شخصی، احساس گرایی، جامعه گرایی و...)

- مکاتب مطلق گرا (سعادت گرایی، وجدان گرایی، مکتب کانت و...)

- نظریه مختار

- مسئولیت اخلاقی:

- معنای مسئولیت

- شرایط مسئولیت (قدرت، علم، اختیار)

- نقد و بررسی دیدگاه مخالفان مسئولیت اخلاقی (جبر گرایان):
- انواع جبر (فلسفی، طبیعی و کلامی)
- نسبت صفت قدرت، علم و قضا و قدر الهی با جبر
- انواع مسئولیت (در برابر خدا، خود، جامعه و محیط زیست)
- ارتباط دین و اخلاق:
- انحاء دین و اخلاق (تباین، اتحاد و تعامل)
- نیازهای دین به اخلاق (اخلاق و خداشناسی، اخلاق و خداپرستی، اخلاق و هدف دین، اخلاق و تبلیغ دین)
- نیازهای اخلاق به دین (در تعیین ارزشها، اهداف و ضمانت اجرایی اخلاق)
- نقد اخلاق سکولار
- نگاهی به نظام اخلاق اسلام و تعریف آن:
- ارزش و کمال در اسلام؛ انواع ارزش و مصادیق، راههای وصول و موانع آن

منابع پیشنهادی:

- قرآن کریم
- نهج البلاغه
- فلسفه اخلاق؛ محمد تقی مصباح یزدی
- مکاتب اخلاقی؛ محمد تقی مصباح یزدی
- بنیاد اخلاق؛ مجتبی مصباح
- اخلاق در قرآن؛ محمد تقی مصباح یزدی
- اخلاق اسلامی؛ احمد دیلمی و مسعود آذربایجانی
- فلسفه اخلاق؛ ویلیام کی فرانکینا، ترجمه هادی صادقی
- فلسفه اخلاق با تکیه بر مباحث تربیتی؛ گروه مؤلفان، نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاهها
- فلسفه اخلاق در قرن حاضر؛ جی وارنوک، ترجمه و تعلیقات صادق لاریجانی
- فلسفه اخلاق در قرن بیستم؛ مری وارنوک، ترجمه و تعلیقات ابولقاسم فنایی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه تعلیم و تربیت

هدف: آشنایی با رویکردهای تربیتی اسلامی و مسائل و محورهای آن.

سرفصل دروس:

- مباحث کلی:

- تعریف رویکرد

- انواع رویکرد

- عوامل شکل‌گیری رویکردها

- مسائل مورد بحث در رویکردها (رویکرد به انسان، معرفت‌شناسی، ارزش‌های تربیتی، روش‌های تربیتی،

وظایف معلم و برنامه‌درسی)

- رویکرد نقلی، فقهی:

- اهل سنت - ابن سحنون، قاسبی

- شیعه - شهید ثانی

- رویکرد عقلی (فلسفی):

- مشائی

- اشراقی

- صدرایی

- رویکرد ادبی:

- حاخط

- سید رضی

- رویکرد کاربردگرا:

- ابن خلدون

- رویکرد کلامی:

- امامیه

- معتزله

- اشاعره

- سلفیه

- رویکرد تفسیری:

- سید قطب

- المنار

- علامه طباطبایی

- رویکرد صوفیانه:

- غزالی

- فیض

- رویکرد تلفیقی:

- امام خمینی

- رویکرد اخلاقی:

- مسکویه

- نراقی

منابع پیشنهادی:

- مکتب و گرایش‌های تربیتی در تمدن اسلامی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ سعید اسماعیل، علی و محمد جواد رضا، ترجمه بهروز رفیعی
- آراء دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن ج ۱-۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مهمترین مسائل و چالش‌های فراروی تعلیم و تربیت اسلامی در جهان معاصر و ارائه برخی راه‌حل‌ها.

سرفصل دروس:

- کلیات: مفهوم، قلمرو، و ابعاد و اهداف تعلیم و تربیت اسلامی
- چالش‌های معاصر از دیدگاه اندیشمندان غربی و اسلامی
- اهم مسائل شامل:
 - تعلیم و تربیت اسلامی و جهانی شدن
 - تعلیم و تربیت اسلامی و توسعه
 - تعلیم و تربیت اسلامی و آزادی
 - تعلیم و تربیت اسلامی و دموکراسی
 - تعلیم و تربیت اسلامی و ارزش‌ها
 - تعلیم و تربیت اسلامی و فن‌آوری‌های جدید
 - تعلیم و تربیت اسلامی و ارتباطات و رسانه‌ها
 - تعلیم و تربیت اسلامی و لیبرالیسم
 - تعلیم و تربیت اسلامی و اومانیسم
 - تعلیم و تربیت اسلامی و پلورالیسم
 - تعلیم و تربیت اسلامی و فمینیسم
 - تعلیم و تربیت اسلامی و پست مدرن (پست مدرنیسم)
 - تعلیم و تربیت اسلامی و تبعیض نژادی، قومی و جنسیتی
 - تعلیم و تربیت اسلامی و اشتغال
 - تعلیم و تربیت اسلامی و تفکر انتقادی

منابع پیشنهادی:

- اندیشه‌های نوین در آموزش و پرورش؛ محرم آقازاده و عذرا دبیری اصفهانی
- ایدئولوژی، تربیت، توسعه با تأکید بر دیدگاه‌های اسلامی؛ علی میرزا بیگی
- سازه‌های تربیت و دموکراسی: عقلانیت، مدنیت، معنویت؛ عبدالعظیم کریمی
- مجموعه مقالات جهانی شدن: فرصت‌ها و چالش‌های فراروی نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران؛ بهادر زارعی (به اهتمام)
- حدود آزادی در تربیت؛ علی قائمی امیری

راه‌کارهای اجرایی درس:

- فراگیران با هماهنگی استاد مربوطه در یکی از موضوعات فوق، مقاله‌ای به شکل سمیناری ارائه می‌دهند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: روان‌شناسی رشد

هدف: مطالعه و تحقیق درباره ماهیت، اصول و نظریه‌های یادگیری، ویژگی‌های یادگیرندگان، فرآیند آموزش و مدیریت کلاس درس می‌باشد.

سرفصل دروس:

- ماهیت روان‌شناسی تربیتی
- قلمرو روان‌شناسی تربیتی
- ماهیت یادگیری و انواع آن
- نظریه‌های رشد و یادگیری و کاربرد آن‌ها:
- الف) نظریه‌های رشد و کاربرد آن‌ها (نظریه پیازه، برونر، آزوبل، ویگوتسکی)
- ب) نظریه‌های یادگیری و کاربرد آن (رفتاری، شناختی، شناختی-اجتماعی)
- انگیزش و یادگیری
- تعریف انگیزش:
- نظریه‌های انگیزش (نظریه انگیزشی مازلو، نظریه انگیزشی اسناد، نظریه دو عاملی بهداشت-انگیزش، نظریه برانگیختگی، انگیزه پیشرفت)
- کاربرد نظریه‌های انگیزش در آموزش و تدریس

منابع پیشنهادی:

- روان‌شناسی پرورشی نوین؛ علی اکبر سیف
- روان‌شناسی تربیتی؛ رابرت ایی اسلاوین، ترجمه یحیی سید محمدی
- روان‌شناسی تربیتی (اصول و کاربرد آن)؛ جان ای گلاور و دیگران، ترجمه علی نقی خرازی
- روان‌شناسی تربیتی؛ گنج وبرلاپرز، ترجمه لطف آبادی و دیگران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: روان‌شناسی تربیتی (۱)

هدف: مطالعه و تحقیق درباره ماهیت، اصول و نظریه‌های یادگیری، ویژگی‌های یادگیرندگان، فرآیند آموزشی و مدیریت کلاس درس.

سرفصل دروس:

- روش‌های آموزش (روش‌های اکتشافی، حل مسئله، بحث گروهی، پروژه)
- مهارت‌ها و راهبردهای یادگیری (راهبردهای شناختی و فرا شناختی)
- آموزش مفاهیم و اصول
- آموزش حل مسئله و تفکر
- آموزش خلاقیت
- مدیریت کلاس درس شامل:
- روش‌های اداره مؤثر کلاس (رفتاری، شناختی، شناختی-اجتماعی)
- روش‌های پیشگیری از مشکلات مربوط به کلاس درس
- روش‌های مواجهه و کنترل مشکلات مربوط به کلاس درس
- ارزشیابی (تعریف، انواع و روش‌ها)

منابع پیشنهادی:

- روان‌شناسی پرورشی نوین؛ علی اکبر سیف
- روان‌شناسی تربیتی؛ رابرت ایی اسلاوین، ترجمه یحیی سید محمدی
- روان‌شناسی تربیتی (اصول و کاربرد آن)؛ جان ای گلاور و دیگران، ترجمه علی نقی خرازی
- روان‌شناسی تربیتی؛ گنج وبرلایرز، ترجمه لطف آبادی و دیگران

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: روان‌شناسی رشد

هدف: آشنایی با مفاهیم، نظریه‌ها و مراحل رشد دینی و اخلاقی کودک، نوجوان و بزرگسال.

سرفصل دروس:

- تعریف روان‌شناسی رشد دینی و رشد اخلاقی
- پیشینه مطالعات در زمینه روان‌شناسی رشد دینی و رشد اخلاقی
- قلمرو رشد دینی: رشد مفاهیم دینی، رشد تجربه دینی، رشد التزام و ایمان
- روش‌های پژوهش در روان‌شناسی رشد دینی و رشد اخلاقی
- نظریه‌ها در روان‌شناسی رشد دینی: نظریه فولر، ال‌کایند، اسپینگیل
- نظریه‌های رشد اخلاقی: دورکیم، پیاژه، کلبگ، کلیگان و ...
- مراحل رشد دینی: (کودکان، نوجوانان و بزرگسالان)
- مراحل رشد اخلاقی (کودکان، نوجوانان و بزرگسالان)
- رشد دینی و اخلاقی در قرآن و روایات

منابع پیشنهادی:

- روان‌شناسی اخلاق؛ پروین کدیور
- روان‌شناسی رشد با نگرش به منابع اسلامی ج ۲؛ جمعی از نویسندگان
- آموزش مفاهیم دینی همگام با روان‌شناسی رشد؛ ناصر باهنر
- مفهوم خدا نزد کودکان؛ حسین اسکندری
- روان‌شناسی رشد ج ۲؛ حسین لطف آبادی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی یادگیری

هدف: آشنایی با نظریه‌های مختلف یادگیری به منظور کاربرد آن‌ها در تعلیم و تربیت.

سرفصل دروس:

- تعریف یادگیری
- انواع یادگیری
- مقایسه رشد و یادگیری
- ماهیت یادگیری از دیدگاه اسلام
- انتقال یادگیری از دیدگاه روان‌شناسی و اسلام
- نظریه‌های یادگیری و کاربرد آن در تعلیم و تربیت:
 - الف. نظریه‌های کارکردگرایی:
 - نظریه پیوندی ثرندایک
 - نظریه شرطی‌سازی کنشگر اسکینر
 - نظریه کاهش سائق‌ها
 - ب. نظریه‌های تداعی گرایی:
 - نظریه شرطی‌سازی پاسخگو پاولف
 - نظریه مجاورتی گاتری
 - ج. نظریه‌های شناخت گرایی:
 - نظریه یادگیری علامتی تولمن
 - نظریه گشتالت
 - نظریه یادگیری معنی‌دار کلامی آزوبل
 - نظریه رشد شناختی پیاژه
 - نظریه شرایط یادگیری گانیه
 - نظریه رشد نگر برونر
 - نظریه خبر پرداز (پردازش اطلاعات)
 - د. نظریه‌های تلفیقی:
 - نظریه رفتاری شناختی تولمن
 - نظریه شناختی اجتماعی بندورا
 - نظریه فرهنگی - اجتماعی ویگوتسکی
 - نظریه رفتاری - شناختی

منابع پیشنهادی:

- مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری؛ بی. آر. هرگنهان. و متیو اچ. السون، ترجمه علی اکبر سیف
- نظریه‌های یادگیری؛ هیلگارد و باور، ترجمه محمدنقی براهنی
- نظریه‌های یادگیری انسان؛ گی. آر، لفرانسوا، ترجمه یحیی سید محمدی
- فقه تربیتی (ج ۲)؛ علیرضا اعرافی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: آمار استنباطی

هدف: آشنایی با مبانی نظری ساخت آزمون‌های روان‌شناختی و کسب توانایی در زمینه طراحی و ساخت آزمون، محاسبه روایی و پایایی آزمون‌ها و اجرا و تحلیل آن‌ها.

سرفصل دروس:

- مفاهیم اساسی: اندازه‌گیری، ارزشیابی، آزمون، مقیاس و ...
- مقیاس‌های اندازه‌گیری (اسمی، ترتیبی، فاصله‌ای، مطلق)
- طبقه‌بندی آزمون‌های پیشرفت تحصیلی: آزمون‌های هوش، آزمون استعدادها
- انواع آزمون‌ها: آزمون‌های استاندارد و آزمون‌های معلم ساخته، آزمون‌های پیشرفت تحصیلی و آزمون‌های استعداد
- روایی و پایایی انواع آزمون‌ها
- اجرا و نمره‌گذاری انواع آزمون‌ها
- تجزیه و تحلیل انواع آزمون‌ها
- پایایی (اعتبار) آزمون‌ها: روش‌های تعیین اعتبار (بازآزمایی، دو نیمه کردن و ...)، عوامل مؤثر در اعتبار
- روایی آزمون‌ها: روایی محتوا، روایی سازه
- اجرای آزمون و شیوه نمره‌گذاری
- تجزیه و تحلیل آزمون‌ها
- نظریه صفت مکنون (سؤال و پاسخ)
- صلاحیت‌های عمومی روان‌سنج از دیدگاه اسلام
- آزمون‌های جهت‌گیری مذهبی

منابع پیشنهادی:

- اصول روان‌سنجی و روان‌آزمایی؛ حسن پاشا شریفی
- اندازه‌گیری روانی و تربیتی (فن تهیه تست و پرسش‌نامه)؛ حیدر علی هومن
- مقدمه‌ای بر نظریه‌های اندازه‌گیری (روان‌سنجی)؛ مری، جی آلن و غیره، ترجمه علی دلاور
- تهیه و ساخت آزمون جهت‌گیری مذهبی با تکیه بر اسلام؛ مسعود آذربایجانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: آمار استنباطی

هدف: آشنایی با اصول، انواع، روش‌ها و چگونگی اجرای ارزشیابی آموزشی.

سرفصل دروس:

- تعریف ارزشیابی
 - تفاوت ارزشیابی با اندازه‌گیری، پژوهش، سنجش و ارزیابی
 - نقش ارزشیابی در فرآیند آموزشی
 - اصول ارزشیابی آموزشی
 - انواع ارزشیابی
 - الگوهای ارزشیابی (الگوی تحقق هدف، مدیریت‌گرا، اعتبار‌سنجی و ...).
 - روش‌های ارزشیابی (ارزشیابی مصرف‌کننده محور، تصمیم‌گیرنده محور، فرآیند محور، تخصص‌گرا، طبیعت‌گرا و ...)
- مراحل ارزشیابی آموزشی:

- تعیین اهداف
- طراحی ارزشیابی
- اجرا (تعیین ابزار، نمونه‌گیری، گردآوری داده‌ها و ...)
- تحلیل و تفسیر اطلاعات
- تدوین گزارش ارزشیابی
- اصول ارزشیابی از دیدگاه اسلام (آگاهانه بودن، نداشتن سوگیری، رعایت انصاف و ...)

منابع پیشنهادی:

- ارزشیابی آموزشی؛ عباس بازرگان
- روش‌های ارزشیابی آموزشی؛ علیرضا کیامنش
- زمینه ارزشیابی برنامه‌های آموزشی؛ حیدر علی هومن
- سواد آموزی تابعی و ارزیابی آن؛ ه. س. یولا، ترجمه عباس بازرگان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی یادگیری

هدف: آشنایی و بکارگیری روش‌های مختلف تغییر و اصلاح رفتار.

سرفصل دروس:

- مفهوم اصلاح رفتار و تفاوت آن با رفتار درمانی و تغییر شناختی رفتار
- انواع رفتار (بهنجار و نابهنجار، آشکار و نهان)
- عوامل مؤثر در شکل‌گیری و تحول رفتار (والدین، همسالان، رسانه‌ها و ...)
- رویکردها در شیوه‌های تغییر و اصلاح رفتار (رفتاری، شناختی، شناختی-اجتماعی):
 - الف. شیوه‌های تغییر و اصلاح در رویکرد رفتاری:
تقویت افتراقی، شکل‌دهی، زنجیر سازی، تنبیه و ...
 - ب. شیوه‌های تغییر و اصلاح رفتار در رویکرد شناختی:
خود آموزش‌دهی، باز ساخت‌دهی شناختی، اداره خود و ...
 - ج. شیوه‌های تغییر و اصلاح رفتار در رویکرد شناختی - اجتماعی:
الگو دهی و سرمشق‌گیری، آسان سازی، روش رفتار ناهمساز و ...
- روش‌های تغییر و اصلاح از دیدگاه اسلام:
روش ارائه الگو، عبرت‌دهی، عمل به ضد، تنبیه و ...

منابع پیشنهادی:

- تغییر رفتار و رفتار درمانی؛ نظریه‌ها و روش‌ها، علی اکبر سیف
- شیوه‌های تغییر رفتار؛ ریموند میلتن برگر، ترجمه علی فتحی آشتیانی و هادی عظیمی آشتیانی
- معراج السعاده؛ ملا احمد نراقی
- چهل حدیث؛ امام خمینی (ره)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: مبانی تربیت اسلامی

هدف: آشنایی با مفهوم، انواع، ویژگی‌ها و عوامل مؤثر در شکل‌گیری شخصیت از دیدگاه اسلام.

سرفصل دروس:

- مفاهیم: شخصیت، شاکله، نفس، قلب و فطرت
- شخصیت از دیدگاه دانشمندان مسلمان (ابن سینا، غزالی، ملاصدرا)
- اهمیت و ضرورت بحث از شخصیت و جایگاه آن در اسلام
- انواع شخصیت: بهنجار و نابهنجار، مؤمن، کافر و منافق
- ویژگی‌های شخصیت: جاودانگی، تجرد، فطری بودن، ارتباط با عوالم دیگر و ...
- ساختار و ابعاد شخصیت: هشیار و ناهشیار، ظاهر و باطن و فطری و اکتسابی
- رشد و شکل‌گیری شخصیت:
- عوامل مؤثر بر شکل‌گیری شخصیت
- مراحل شکل‌گیری شخصیت (اماره، لوامه و مطمئنه)
- موانع شکل‌گیری شخصیت بهنجار
- کمال شخصیت از دیدگاه اسلام

منابع پیشنهادی:

- الشخصیه الانسانیة فی التراث الاسلامی؛ نزار العاشی
- روان‌شناسی شخصیت از دیدگاه اسلام؛ علی اصغر احمدی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: روان‌شناسی تربیتی

هدف: آشنایی با مفاهیم و اصول و کسب توانایی در زمینه مهارت‌ها و فنون مشاوره و راهنمایی تحصیلی.

سرفصل دروس:

- ماهیت مشاوره و راهنمایی تحصیلی
- اهمیت و ضرورت مشاوره و راهنمایی تحصیلی
- اهداف مشاوره و راهنمایی تحصیلی
- نظریه‌های مشاوره و راهنمایی تحصیلی:
- نظریه مراجع محوری
- نظریه عقلانی - عاطفی
- نظریه واقعیت درمانی
- نظریه رفتار درمانی
- نظریه گشتالت
- راهنمایی تحصیلی در سطوح مختلف تحصیل
- اصول راهنمایی و مشاوره تحصیلی
- روش‌ها و فنون مشاوره و راهنمایی تحصیلی
- ابزارهای مورد نیاز مشاوره و راهنمایی تحصیلی (تشکیل پرونده تحصیلی، پرسشنامه و فرم‌های مختلف آزمون‌ها)
- رابطه مشاوره و راهنمایی تحصیلی با راهنمایی شغلی
- جنبه‌های کاربردی راهنمایی و مشاوره در مدرسه (بررسی و ارائه راه حل برای مشکلات روانی و تربیتی، اختلالات یادگیری و برنامه‌ریزی مطالعه و یادگیری در مدارس)
- مشاوره و راهنمایی تحصیلی از دیدگاه اسلام (ویژگی‌های مشاور و راهنما، اصول و روش‌های مشاوره و راهنمایی تحصیلی)

منابع پیشنهادی:

- راهنمایی و مشاوره تحصیلی؛ سید مهدی حسینی بیرجندی
- راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی (مفاهیم و کاربردها)؛ عبدالله شفیع آبادی
- نظریه‌های مشاوره (دیدگاه‌های مشاوره)، لوئیس شیلینگ؛ ترجمه سیده خدیجه آرین
- زمینه مشاوره و راهنمایی؛ رابرت گیسون و ماریان میشل، ترجمه زیر نظر باقر ثنائی
- احیای نقش راهنمایی و مشاوره‌ای معلمان؛ معاونت آموزش عمومی و امور تربیتی
- راهنمایی و مشاوره از دیدگاه اسلام (تحصیلی، شغلی و خانوادگی)؛ محمدرضا مطهری

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تطبیقی دیدگاه اسلام و مکاتب غربی دربارهٔ انسان.

سرفصل دروس:

- مفهوم انسان‌شناسی
- اهمیت و ضرورت انسان‌شناسی
- تاریخچه انسان‌شناسی
- انواع انسان‌شناسی: دینی، فلسفی، تجربی و عرفانی
- روش‌های تحقیق در انسان‌شناسی
- مسائل اساسی دربارهٔ انسان:
- چیستی انسان
- چگونگی انسان (ویژگی‌های جسمی و روحی، تأثیر متقابل جسم و روح، فطرت و . . .)
- از کجایی انسان (مبدأ پیدایش انسان)
- در کجایی انسان (ویژگی‌های عمومی پدیده‌های دنیا، مشخصات زندگی انسان در دنیا و سنت‌های الهی حاکم بر حیات دنیا)
- به کجایی انسان (معاد): جاودانگی انسان، تفسیر زندگی و مرگ، مراحل پس از مرگ، بازگشت به خدا، رابطه دنیا و آخرت)
- چرایی انسان (فلسفه آفرینش انسان): مفهوم کمال و تکامل (طبیعی، انسانی، حیوانی) کمال انسان و مشخصات آن، انسان کامل.
- دیدگاه اسلام دربارهٔ مسائل اساسی انسان
- دیدگاه مکاتب غربی (مدرنیسم و پست مدرنیسم) دربارهٔ مسائل اساسی انسان.

منابع پیشنهادی:

- انسان کامل؛ شهید مطهری
- انسان از دیدگاه اسلام؛ احمد واعظی
- انسان‌شناسی محمود رجبی
- انسان در اسلام و مکاتب غربی؛ علی اصغر حلبی
- هفت نظریه در باب انسان؛ ترجمه بهرام محسن پور
- انسان از دیدگاه ده متفکر؛ رضا بخشایش
- سیمای انسان کامل از دیدگاه مکاتب؛ عبدالله نصری
- جزوه درسی «سنت‌گرایی، تجددگرایی و پسا تجددگرایی»؛ مصطفی ملکیان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشیاز: ندارد

هدف درس: آشنایی با مهمترین مبانی هستی‌شناختی، انسان‌شناختی، معرفت‌شناختی و ارزش‌شناختی تربیت اسلامی.

سرفصل دروس:

- تعریف مبانی تربیت اسلامی
- جایگاه مبانی در تربیت اسلامی
- انواع مبانی:
- الف) مبانی هستی‌شناختی:
 - آفریده بودن جهان هستی و خالق مدبر داشتن آن
 - ماهیت از اوایی و به سوی اوایی جهان هستی
 - ترکیب وجود از مادی و معنوی (صرفاً مادی نبودن هستی)
 - نظام‌مندی جهان هستی
 - هدفمندی جهان هستی (تصادفی نبودن آن)
- ب) مبانی انسان‌شناختی:
 - آفریده بودن انسان
 - ماهیت ترکیبی انسان از جسم و روح
 - امکانات فطری انسان (قابلیت‌های شناختی و عاطفی مثل حقیقت‌جویی، کمال‌طلبی، فضیلت‌طلبی، جمال‌طلبی)
 - تربیت‌پذیری انسان
 - محدودیت‌های انسان
 - اختیار و آزادی انسان
 - وجود ساحت‌های مختلف شخصیتی انسان (ذو ابعاد بودن انسان)
 - وجود تفاوت‌های فردی میان انسان‌ها
- ج) مبانی معرفت‌شناختی:
 - امکان‌شناخت (نفی سفسطه و شک‌گرایی)
 - انواع شناخت (حضور، حصولی، مادی، غیرمادی)
 - ابزار شناخت (عقل، حس، شهود، وحی)
 - امکان انتقال شناخت به دیگران
 - مراتب شناخت (ظنی، قطعی، علم‌الیقین، حق‌الیقین، عین‌الیقین)

- نسبی یا مطلق بودن شناخت

- موانع شناخت

(د) مبانی ارزش شناختی :

- ماهیت ارزش‌ها

- انواع ارزش‌ها (ذاتی و غیره، تبعی و استقلاله)

- منشاء ارزش‌ها و معیار آن‌ها

- مطلق یا نسبی بودن ارزش‌ها

- ثبات یا تغییر ارزش‌ها

منابع پیشنهادی :

- در آمدی بر حکمت صدرایی؛ عبدالرسول عبودیت

- انسان در قرآن؛ مرتضی مطهری

- معارف قرآن (خداشناسی، کیهان‌شناسی و انسان‌شناسی)؛ محمدتقی مصباح یزدی

- مبانی معرفت دینی؛ محمد حسین زاده

- شناخت از دیدگاه علمی و از دیدگاه قرآن؛ محمدتقی جعفری

- نگاهی دوباره به تربیت اسلامی؛ خسرو باقری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: روش‌های تحقیق پیشرفته

هدف: آشنایی با روش‌شناسی تحقیق در تربیت اسلامی.

سرفصل دروس:

- روش‌شناسی پژوهش تربیتی و نقش آن در مطالعات معاصر
- مفاهیم: روش، روش‌شناسی، روش تحقیق، تربیت اسلامی
- تحول پژوهش معاصر درباره تربیت اسلامی
- هدف‌های پژوهش در تربیت اسلامی
- حوزه‌های پژوهش در تربیت اسلامی: حوزه مطالعات اصولی، فلسفی، تاریخی، تجربی
- رویکرد اسلامی به روش‌شناسی پژوهش تربیتی: چرا و چگونه؟
- ساختار روش‌شناسی اسلامی و مؤلفه‌های آن: عنصر مفهومی، فلسفی و ...
- چگونگی شکل‌گیری روش‌شناسی اسلامی
- روش‌شناسی نظریه‌پردازی در تربیت اسلامی:
- رویکرد استفاده از قرآن و سنت
- رویکرد تجربی
- رویکرد فلسفی
- رویکرد تاریخی
- مشکلات و موانع روش‌شناسی اسلامی و آینده آن

منابع پیشنهادی:

- معیارهای تحقیق علمی در تربیت اسلامی؛ الفرانی، فتحیه محمد بشیر
- به سوی اصالت بخشی اسلامی به تحقیق تربیتی؛ عبدالرحمان النقیب و منی علی السالوسی
- روش‌شناسی ساخت نظریه تربیتی اسلامی؛ محمد شحات الخطیب
- ویژگی‌های ساخت نظریه تربیتی اسلامی؛ مقداد یالجن
- طرحی پیشنهادی برای برنامه پژوهش در زمینه اسلامی سازی تربیت؛ ابوصالح محب الدین احمد
- «بایسته‌های اساسی پژوهش در تعلیم و تربیت اسلامی»؛ محمود نوذری
- «روش‌شناسی استنباط آموزه‌های تربیتی در آینه سیره و کلام امام علی‌علیه‌السلام»؛ علیرضا اعرافی
- روش تحقیق در تعلیم و تربیت: رویکرد اسلامی؛ عبدالرحمن النقیب، ترجمه بهروز رفیعی
- «گامی فراسوی گسترش تحقیقات تربیتی بر اساس آموزه‌های وحیانی اسلام»؛ علیرضا صادق‌زاده قمصری
- «چالش‌های بنیادین رویکردهای تحقیق و پژوهش در تعلیم و تربیت اسلامی»؛ سید مهدی سجادی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۲ واحد نظری ۱ واحد عملی

پیش‌نیاز: آمار توصیفی

هدف: شناخت مفهوم استنباط آماری و نظریه نمونه برداری و آشنا شدن با تکنیک‌های استنباطی برای داده‌های فاصله‌ای و طبقه‌ای.

سرفصل دروس:

- نمونه‌برداری (جامعه آماری، نمونه، پارامترها و آماره‌ها):
- روش‌های نمونه‌برداری، نظریه استنباط آماری، قضیه حد مرکزی، خطای استاندارد آماره‌ها، منطق آزمون فرض‌ها، خطای نوع اول و دوم، توان آزمون، حجم نمونه و رابطه‌اش با توان آزمون، برآورد فاصله‌ای
- توزیع نرمال - محاسبه احتمالات از طریق توزیع نرمال
- تکنیک‌های استنباطی برای داده‌های فاصله‌ای:
- موارد یک متغیری - آزمون فرض و برآورد فاصله‌ای برای میانگین جامعه (آزمون‌های Z و T)
- موارد دو متغیری همبستگی‌های دو متغیری، مقایسه گروه‌های مستقل و وابسته (آزمون فرض و برآورد فاصله‌ای تفاوت دو میانگین)
- موارد بیش از دو متغیری: تحلیل واریانس، آزمون‌های تعقیبی
- تکنیک‌های استنباطی برای داده‌های طبقه‌ای:
- مسائل یک متغیری - آزمون دو جمله‌ای - تقریب نرمال
- آزمون مربع کای (خی ۲) و شرایط آن، آزمون کالموگروف - اسمیرنف و مقایسه آزمون خی ۲ و کالموگروف
- مسائل دو متغیری، آزمون مربع کای، جداول متقاطع و ضریب توافق
- مقایسه گروه‌های مستقل، آزمون دقیق فیشر، آزمون مربع کای
- مقایسه گروه‌های وابسته، آزمون مک تمار

منابع پیشنهادی:

- استنباط آماری در پژوهش رفتاری؛ حیدرعلی هومن
- تحلیل آماری در روان‌شناسی و علوم تربیتی؛ ترجمه علی دلاور و سیامک نقش‌بندی
- روش‌های آماری در تعلیم و تربیت؛ داکلاس جین، ترجمه نجفی زند و حسن پاشا شریفی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۲ واحد نظری و ۱ واحد عملی

پیش نیاز: روش تحقیق مقدماتی

هدف: آشنائی با روش‌های تحقیق در علوم تربیتی، ارزیابی تحقیقات تربیتی و نوشتن گزارش تحقیق.

سرفصل دروس:

- ماهیت و ویژگی‌های تحقیق تربیتی
- کاربرد تحقیق در فرآیند تعلیم و تربیت
- مسأله تحقیق
- بررسی پیشینه تحقیق و سازماندهی آن
- فرضیه‌های تحقیق
- انواع روش‌های تحقیق:
- الف) روش‌های کمی:
 - تحقیق آزمایشی
 - تحقیق علی - مقایسه‌ای
 - تحقیق توصیفی
 - تحقیق پیمایشی
- ب) روش‌های کیفی:
 - اقدام پژوهی
 - تحقیق تاریخی
 - قوم‌نگاری
 - تدوین گزارش تحقیق.

منابع پیشنهادی:

- روش تحقیق در تعلیم و تربیت؛ دانالد آری و همکاران، ترجمه‌ی وازگن سرکیسیان و همکاران
- روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روان‌شناسی (۲ جلد)؛ مردیت گال و همکاران، به اهتمام احمد نصر
- روش‌های پژوهش در علوم تربیتی؛ ترجمه و نگارش غلامرضا خوئی نژاد

زبان تخصصی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان عمومی

هدف: آشنایی و تقویت درک مطلب در زمینه متون تخصصی روانشناسی تربیتی.

سرفصل دروس:

استاد مربوطه با هماهنگی گروه آموزشی متن یا متون مناسبی را در زمینه مباحث روانشناسی تربیتی جهت تدریس انتخاب می نماید.